

Perspectievennota 2023-2026

11-07-2022

Inhoudsopgave

UITGANGSPUNTEN EN FINANCIËEL PERSPECTIEF 2022-2026	4
TOELICHTING FINANCIËEL PERSPECTIEF 2022-2026.....	6
BELANGRIJKSTE (NOG) NIET TE KWANTIFICEREN ONTWIKKELINGEN	11
BIJLAGEN	13

Uitgangspunten en Financieel perspectief 2022-2026

Deze Perspectievennota 2023-2026 biedt een meerjarenperspectief dat dient als basis voor de begroting 2023 e.v. Belangrijkste uitgangspunt is dat het college het principe hanteert dat de begroting meerjarig structureel sluitend moet zijn.

Deze perspectievennota is onder bijzondere omstandigheden tot stand gekomen. Vanwege de lange kabinetsformatie was het ten tijde van het opstellen van deze nota in grote mate nog onduidelijk in hoeverre de nieuwe kabinetsplannen tot wijzigingen in die financiële situatie gaan leiden. Het college heeft gemeend niet op de feiten vooruit te moeten lopen, en slechts te doen wat noodzakelijk is, in afwachting van de richting en middelen die het kabinet mee geeft. Daarnaast zijn vlak voor het opstellen van deze perspectievennota de nieuwe gemeenteraad en het nieuwe college aangetreden. De ambities uit het coalitieakkoord zijn tegelijk met deze perspectievennota uitgewerkt in een collegewerkprogramma. Verder uitwerking van deze ambities de komende jaren zullen mogelijk tot extra uitgaven gaan leiden

Dit alles bij elkaar maakt dat deze Perspectievennota beleidsmatig een beknopte rapportage is geworden, die naar mening van het college evenwel een solide basis vormt voor (het opstellen van) de Programmabegroting 2023 e.v. Dat laatste is vooral te danken aan de positieve invloed van de meicirculaire op de gemeentelijke financiën de komende jaren. Vooralsnog is dit echter van relatief korte duur. Het kabinet heeft nog geen oplossing gepresenteerd voor 2026, wanneer de algemene uitkering in het gemeentefonds terugvalt ten opzichte van voorgaande jaren. Desalniettemin laat het meerjarenperspectief in deze nota de verwachting zien dat we ook voor de jaarschijf 2026 een structureel sluitende begroting kunnen opstellen.

Bij deze perspectievennota is geen begrotingswijziging nodig. De mutaties voor 2022 zullen in de voorgesteld begrotingswijziging behorende bij de tweede kwartaalrapportage verwerkt worden. De meerjarige begrotingswijzigingen worden, na vaststelling van de perspectievennota door de gemeenteraad, opgenomen worden in de later dit jaar vast te stellen Programmabegroting 2023-2026

Overzicht Financieel Perspectief 2022-2026

Begrotingssaldo d.d. 11 november 2021		2022	2023	2024	2025	2026
Totaal		€ 1.221.362	€ 102.479	€ 452.278	€ 761.887	€ 1.225.437
Structureel		€ 459.362	€ 365.479	€ 399.278	€ 701.887	€ 1.120.221

TUSSENTIJDSE BESLUITVORMING t/m 19 mei 2022		S/I	2022	2023	2024	2025	2026
Eerste kwartaalrapportage 2022 Incidenteel deel 2022		I	€ -384.642	€ -	€ -	€ -	€ -
Eerste kwartaalrapportage 2022 structureel deel 2022		S	€ -311.986	€ -	€ -	€ -	€ -
Privatisering tennispark (excl. Clubgebouw) Hoogerheide TV Mattemburgh		S	€ 10.832	€ 8.937	€ 8.937	€ 17.857	€ 13.133
MJOP gebouwenbeheer 2022-2025		S	€ -313.975	€ -313.975	€ -313.975	€ -313.975	€ -313.975
Meerjarige voorstellen n.a.v. 3e kwartaalrapportage 2021		S	€ -11.680	€ -11.680	€ -11.680	€ -11.680	€ -11.680
Grondexploitatie Bergsestraat - sportpark Huijbergen		S	€ 21.557	€ 27.293	€ 23.843	€ 27.406	€ 28.731
Aanbesteding accountantsdiensten		S	€ -5.536	€ -7.966	€ -7.966	€ -7.966	€ -7.966
			€ -995.430	€ -297.391	€ -300.841	€ -288.358	€ -291.757

Begrotingssaldo d.d. 19 mei 2022		2022	2023	2024	2025	2026
Totaal		€ 225.932	€ -194.912	€ 151.437	€ 473.529	€ 933.680
Structureel		€ -151.426	€ 68.088	€ 98.437	€ 413.529	€ 828.464

Effect meicirculaire 2022		2022	2023	2024	2025	2026
Totaal		€ 1.043.012	€ 2.043.833	€ 3.563.620	€ 4.662.809	€ 2.038.715
Structureel		€ 920.000	€ 1.431.000	€ 1.695.000	€ 2.072.000	€ 2.038.715

Effect voorstellen PPN 2023-2026		2022	2023	2024	2025	2026
Totaal		€ -	€ -1.549.229	€ -2.029.729	€ -2.227.282	€ -2.296.765
Structureel		€ -	€ -1.544.469	€ -2.029.729	€ -2.227.282	€ -2.296.765

Effect Collegewerkprogramma 2022-2026		2022	2023	2024	2025	2026
Totaal		€ -35.000	€ -345.000	€ -60.000	€ -	€ -
Structureel		€ -	€ -	€ -	€ -	€ -

Totaal effect (Meicirculaire 2022 + Perspectievennota 2023-2026 + Collegewerkprogramma 2022-2026)		2022	2023	2024	2025	2026
Totaal		€ 1.008.012	€ 149.604	€ 1.473.891	€ 2.435.527	€ -258.050
Structureel		€ 920.000	€ -113.469	€ -334.729	€ -155.282	€ -258.050

Begrotingssaldo meerjarenperspectief Perspectievennota 2023-2026		2022	2023	2024	2025	2026
Totaal		€ 1.233.944	€ -45.308	€ 1.625.328	€ 2.909.056	€ 675.630
Structureel		€ 768.574	€ -45.381	€ -236.292	€ 258.247	€ 570.414

Toelichting Financieel Perspectief 2022-2026

1.1 Algemeen

Deze paragraaf bevat de toelichting op de hiervoor weergegeven financiële tabel. Per onderdeel uit de tabel wordt weergegeven wat het effect daarvan is op het begrotingssaldo.

1.2 Begrotingsresultaat na de laatste begrotingswijzigingen raad d.d. 19 mei 2022

Sinds de vaststelling van de Programmabegroting 2022 op 11 november 2021 zijn er door raad en college diverse besluiten genomen die een effect hebben (gehad) op het meerjarig begrotingssaldo. Als uitgangspunt voor deze Perspectievennota wordt het begrotingssaldo d.d. 19 mei 2022 gepresenteerd. Op deze datum heeft de gemeenteraad ingestemd met de begrotingswijzigingen behorende bij de eerste kwartaalrapportage 2022.

1.3 Effecten meicirculaire 2021

In de tabel is het effect van de meicirculaire 2022 op het begrotingsresultaat weergegeven. Het relatief grote positieve effect wordt met name veroorzaakt door a) de herijking van het gemeentefonds, waar gemeente Woensdrecht als voordeeltgemeente uit de bus komt en b) de ambities in het regeerakkoord die laten zien dat het rijk fors meer uitgaven gaan doen dan verwacht. Dit leidt via het accres (trap-op/trap-af-systematiek) tot extra inkomsten voor gemeenten.

Aangezien het regeerakkoord financieel niet verder rijkt dan 2025, zien we na 2025 vooralsnog een terugval in de algemene uitkering opdoemen. De VNG en het Rijk zijn in gesprek over de toekomst van deze financieringssysteem. Gemeenten zijn in de huidige omstandigheden volgens de VNG te veel afhankelijk van een (grillig) uitgavenpatroon van het rijk, waardoor het meerjarig reëel begroten van de inkomsten steeds lastiger wordt.

1.4 Effect voorstellen Perspectievennota 2022-2026

Hierna volgt een toelichting op de voorgestelde mutaties in de periode 2023-2026.

Voorstellen Perspectievennota 2023-2026		2023	2024	2025	2026
1	Nieuw prijsmodel Equalit 2023-2026	S € -22.000	€ -33.000	€ -44.000	€ -44.000
2	Effect decembercirculaire 2021	S € 26.052	€ 24.487	€ 25.269	€ 30.796
3	Structurele loonstijging n.a.v. nieuwe CAO Gemeenten	S € -140.000	€ -140.000	€ -140.000	€ -140.000
4	Participatiebudget (impuls uitstroom)	S € -44.536	€ -44.536	€ -44.536	€ -44.536
5	Doorontwikkeling fiscale beheersing	S € -8.350	€ -8.350	€ -8.350	€ -8.350
6	Verlaging huurinkomsten gymzaal Bloemenlaan	S € -4.000	€ -4.000	€ -4.000	€ -4.000
7	Aanpassing uitgebreide brand- en opstalverzekering	S € -15.300	€ -15.300	€ -15.300	€ -15.300
8	Bijdrage Zi2T West-Brabant West	S € -16.502	€ -16.502	€ -16.502	€ -16.502
9	Leges nutsvoorzieningen	S € -12.515	€ -12.515	€ -12.515	€ -12.515
10	Ophoging budget rijksvaccinatieprogramma 0-4 jaar	S € -14.000	€ -14.000	€ -14.000	€ -14.000
11	Verbonden Partijen	S € -253.115	€ -279.522	€ -276.280	€ -309.752
12	Verwachting tekort WMO	S € -841.353	€ -1.280.718	€ -1.465.364	€ -1.465.364
13	Energiekosten meerjarige prognose	S € -152.000	€ -152.000	€ -152.000	€ -152.000
14	Stijging kosten accountantscontrole	S € -20.000	€ -20.000	€ -20.000	€ -20.000
15	Werving nieuw personeel (verbeteren sec. arbeidsvoorwaarden)	S € -25.000	€ -25.000	€ -25.000	€ -25.000
16	Diverse Structureel	S € -1.850	€ -8.773	€ -14.704	€ -56.242
17	Diverse Incidenteel	I € -4.760	€ -	€ -	€ -
Totaal		€ -1.549.229	€ -2.029.729	€ -2.227.282	€ -2.296.765
<i>Structureel</i>		<i>€ -1.544.469</i>	<i>€ -2.029.729</i>	<i>€ -2.227.282</i>	<i>€ -2.296.765</i>

1. Nieuw prijsmodel Equalit 2023-2026

Zoals vermeld in de eerste kwartaalrapportage 2022 is door Equalit een nieuw prijsmodel

ontwikkeld, dat beter aansluit op de (lokale) dienstverlening en producten. Met de invoering per 1 januari 2022 is ook een overgangsregeling/solidariteitsfonds ingesteld zodat over een periode van 4 jaar naar de nieuwe bijdrage kan worden toegewerkt. De financiële impact hiervan voor 2022 is verwerkt in de inmiddels vastgestelde begrotingswijziging bij de eerste kwartaalrapportage 2022.

2. Effect decembercirculaire 2021

Op 14 december 2021 is de decembercirculaire 2021 verschenen. Het effect voor 2022 is eerder al verwerkt in de eerste kwartaalrapportage 2022.

3. Structurele loonstijging n.a.v. nieuwe CAO Gemeenten

Begin 2022 is de nieuwe CAO Gemeenten vastgesteld. Deze leidt tot extra kosten. Voor 2022 zijn deze kosten meegenomen in de eerste kwartaalrapportage 2022.

4. Participatiebudget (impuls uitstroom)

Gemeenten hebben de wettelijke taak om mensen met een bijstandsuitkering te activeren en waar mogelijk te begeleiden naar betaald werk. Door corona is er een achterstand op de inzet van trajecten. Het college van de gemeente Woensdrecht heeft besloten om middelen vrij te maken om een impuls te geven aan de uitstroom van bijstandsgerechtigden uit de uitkering. Deze wordt bekostigd door de subsidie Start To Grow en het project Woensdrecht Schoon over te hevelen naar andere programma's en het vrijgevalen budget in programma 1 te besteden aan de benodigde impuls. Voor 2022 is dit gedaan in de eerste kwartaalrapportage 2022.

5. Doorontwikkeling fiscale beheersing

De gemeentelijke fiscale geldstromen (belastingen) zijn een materieel onderdeel van onze financiële geldstromen. Vanaf 2023 stelt de belastingdienst vereisten aan de relatie met en het toezicht op gemeenten. Dit noodzaakt gemeenten om te beoordelen in hoeverre zij fiscaal in control zijn. Het fiscaal in control zijn is een belangrijk onderdeel van het financieel in control zijn. De totale geldstroom in onze gemeentelijke organisatie die betrekking heeft op belastingen bedraagt ruim € 15 miljoen per jaar en is daarmee materieel van omvang. Het college heeft besloten de raad te verzoeken een additioneel structureel budget voor 2023 en verder beschikbaar te stellen. Het budget voor 2022 was onderdeel van de begrotingswijziging bij de eerste kwartaalrapportage 2022.

6. Verlaging huurinkomsten gymzaal Bloemenlaan

In de eerste kwartaalrapportage 2022 is gemeld dat door het stoppen of door afname van minder uren van diverse verenigingen de verwachte huurinkomsten 4000 euro lager uitvallen. Voor 2022 is dit effect verwerkt in de begrotingswijziging behorende bij de genoemde kwartaalrapportage.

7. Aanpassing uitgebreide brand- en opstalverzekering

In de eerste kwartaalrapportage 2022 is een aanpassing van de brand- en opstalverzekering voor gemeentelijke gebouwen opgenomen.

8. Bijdrage Zi2T West-Brabant West

Op 7 december 2021 zijn in de regio West-Brabant West de werkzaamheden en de financiering van het Zorg Inkoop en Informatie Team (Zi2T) vastgesteld. Het Zi2T verricht taken voor de deelnemende gemeenten in het kader van de inkoop en administratie van

Jeugdzorg.

9. **Leges nutsvoorzieningen**

Met de eerste kwartaalrapportage is de verwachte lagere opbrengst van de leges kabelwerkzaamheden in 2022 verwerkt.

10. **Ophoging budget rijksvaccinatieprogramma 0-4 jaar**

In de eerste kwartaalrapportage zijn de meerkosten voor het Rijks Vaccinatie Programma voor 2022 opgenomen. De kosten stijgen vanwege de groei van het aantal kinderen in de leeftijd 0-4 jaar.

11. **Verbonden Partijen**

In het raadsvoorstel Begrotingen 2023 en jaarrekeningen 2021 gemeenschappelijke regelingen (Raad 23 juni 2022) is het effect van de Begrotingen 2023 e.v. van de verbonden partijen op onze meerjarenbegroting weergegeven.

12. **Verwachting tekort WMO**

De verwachte meerjarige kosten op de uitvoeringsbudgetten van de Wmo zijn berekend op basis van het scenario waarbij sprake is van a) een ongewijzigde stijging van cliëntaantallen, zoals we deze zien sinds 2020, b) ongewijzigd beleid en c) waarbij géén rekening is gehouden met indexatie van tarieven en nieuwe tarieven in nieuwe contracten. Het is aannemelijk dat het aantal cliënten de komende jaren zal blijven toenemen, gelet op de vergrijzing binnen onze gemeente. Dit wordt bevestigd door de gegevens voor onze gemeente in het Wmo Voorspelmodel van de VNG.

Het is mogelijk dat de mate waarin de cliëntaantallen stijgen, minder sterk zal toenemen dan de afgelopen jaren het geval was. Omdat het aannemelijk is dat vanaf 2025 de eigen bijdrage voor Huishoudelijke Ondersteuning inkomensafhankelijk wordt (ervan uitgaande dat dit een wettelijke verplichting betreft), gaan we in voorgelegd scenario ervan uit dat de stijging van HO-cliënten vanaf 2025 stagneert.

Echter voorzien we een aantal factoren die van invloed zijn op de verwachte kosten. Het gaat hierbij om indexatie van tarieven op basis van de inflatie van prijzen en loonstijging op basis van CAO ontwikkelingen. Daarnaast wordt een aanzienlijke prijsstijging verwacht voor het nieuwe contract voor Wmo Hulpmiddelen. Het huidige contract kent namelijk geen indexeringsregeling, waardoor de tarieven uitzonderlijk laag zijn. Tot slot zorgt ook het tekort aan woningen voor een beperkte mogelijkheid van verhuizing als alternatief voor (doorgaans prijzige) woningaanpassingen. Omdat op dit moment nog onduidelijk is van welke indexatiepercentages we kunnen uitgaan, wordt voorgesteld nadere informatie hierover af te wachten in de loop van 2022 en de meerjarenbegroting daar te zijner tijd op aan te passen.

13. **Energiekosten meerjarige prognose**

In de eerste kwartaalrapportage is rekening gehouden met 152.000 euro aan meerkosten voor energie als gevolg van de toename van de energie prijzen. Het is niet mogelijk gebleken om op dit moment een meer realistische voorspelling te doen. Voorzichtigheidshalve stelt het college voor om de aanneme uit de eerste kwartaalrapportage structureel te maken.

14. Stijging kosten accountantscontrole

Door onze accountant Baker Tilly is aangegeven, dat door verdergaande regelgeving op nationaal gebied qua subsidieverantwoording (aantal regelingen is toegenomen van 8 in 2020 naar 16 in 2021), op Europees gebied door bijvoorbeeld richtlijnen vanuit de Europese Commissie inzake het rapporteren over de impact op milieu en sociale zaken (Corporate Sustainability Reporting Directive van de Europese Commissie uit april 2021) en door grotere aandacht voor de frauderisicoanalyses, zij aanvullende werkzaamheden uit dienen te gaan voeren, die tot aanvullende kosten gaan leiden.

15. Werving nieuwe personeel (verbetering secundaire arbeidsvoorwaarden)

De ambtelijke organisatie wordt geconfronteerd met een krappe arbeidsmarkt. Om goed personeel te boeien en te binden bieden we (onder andere) marktconforme secundaire arbeidsvoorwaarden. De trend is dat secundaire arbeidsvoorwaarden nadrukkelijker worden verruimd. Onze organisatie is genoodzaakt zich voor te bereiden op een verruiming van de personele faciliteiten om concurrerend te kunnen blijven.

1.5 Effect Collegewerkprogramma 2022-2026

Gelijktijdig met deze Perspectievennota is ook het collegewerkprogramma 2022-2026 opgesteld. Het financiële totaaleffect van de hierin opgenomen plannen nemen we mee in de bepaling van het meerjarenperspectief. Het collegewerkprogramma vraagt alleen incidentele middelen. In de tabel hieronder is te zien hoe de totalen per jaar tot stand komen.

Voorstellen Collegewerkprogramma 2022-2026	I/S	2022	2023	2024	2025	2026
1 Wijk GGD'er	I		€ -50.000			
2 Klanten Contact Centrum (KCC)	I		PM	PM		
3 Groene Agenda	I		€ -75.000			
4 BOA Capaciteit	I		€ -100.000	€ -60.000		
5 Duurzaamheid	I	€ -191.000				
<i>Duurzaamheid geoormerkte middelen in Meicirculaire 2022</i>	<i>I</i>	<i>€ 191.000</i>				
6 Human Capital Agenda & Regio Branding	I		€ -20.000			
7 Economische Visie	I	€ -35.000				
8 Woonzorg-visie	I		€ -35.000			
9 Fiets- en wielplan	I		€ -50.000			
10 Toekomstvisie	I		€ -15.000			
11 Hybride werken			PM	PM	PM	PM
Totaal		€ -35.000	€ -345.000	€ -60.000	€ -	€ -
<i>Structureel</i>		<i>€ -</i>	<i>€ -</i>	<i>€ -</i>	<i>€ -</i>	<i>€ -</i>

1. Wijk GGD'er

De inzet van de wijk GGD'er is een succesvol traject. Voor de financiering wordt een subsidie ingezet. Mogelijk kan ook voor volgend jaar een beroep worden gedaan op een subsidie. Mocht dit niet zo zijn dan is een bedrag benodigd, dat reeds nu wordt gereserveerd.

2. Klanten Contact Centrum (KCC)

De doorontwikkeling van het KCC wordt modulair gerealiseerd. De doorontwikkeling van de eerste componenten passen binnen de begroting. Voor wat betreft de ontwikkelingen in 2023 en 2024 is nog niet bekend wat de (eventuele) financiële consequenties zijn.

3. Groene Agenda

Voor de realisatie van grote vervangingen op basis van de Groene Agenda is een incidenteel budget voor 2023 nodig. Vanaf 2024 worden de baten die de gemeente ontvangt uit de

exploitatieovereenkomsten van de zonneparken ingezet voor (onder andere) de realisatie van de Groene Agenda.

4. BOA Capaciteit

Per 1 januari 2023 wordt het contract m.b.t. de BOA-pool beëindigd. De inzet van de BOA-capaciteit wordt vanaf dat moment weer lokaal georganiseerd. Voor de structurele formatie van 1 BOA zijn structurele middelen aanwezig in de begroting. Voor een periode van 2 jaar wordt een pilot uitgevoerd waarbij 1 BOA extra wordt aangesteld. Dit uit oogpunt van veiligheid, effectiviteit en continuïteit. Hiervoor zijn incidentele middelen nodig. In het eerste jaar (2023) € 100.000 (personele en materiële lasten) en € 60.000 in 2024 (personele lasten).

5. Duurzaamheid

In de meicirculaire 2022 is een bedrag opgenomen voor het thema 'Duurzaamheid'. Dit bedrag wordt in de perspectievennota geoormerkt, vandaar dat het bedrag als baat en als last is opgenomen. Per saldo heeft dit onderwerp (dus) geen effect op het begrotingssaldo

6. Human Capital Agenda & Regio Branding

Voor de verdere ontwikkeling van business park Aviolanda en de vliegbasis Woensdrecht is het principe "Bekwaam-Baan-Bestaan" van groot belang. Extra impulsen op dit gebied zijn essentieel.

7. Economische Visie

Voor de totstandkoming van de Economische Visie is in 2022 - vanwege het groot aantal dossier op het gebied van economie - externe capaciteit nodig. Dit bedrag wordt (omdat het 2022 betreft) verwerkt in de begrotingswijziging behorende bij de Tweede Financiële tussenrapportage 2022.

8. Woonzorg-visie

Voor onze gemeente dient een woonzorgvisie te worden opgesteld waarin aandacht is voor de verbinding wonen en zorg. Gelet op de opgaven naar de toekomst is dit een belangrijk richtinggevend instrument voor een duurzame samenleving.

9. Fiets- en Wielplan

In de begroting is eerder een budget opgenomen voor het Fiets- en Wielplan c.a. tot en met 2022. Voor 2023 is in deze perspectievennota een gelijk bedrag opgenomen. Aan de hand van de financiële paragraaf in het nieuw op te stellen plan, zal een financiële doorkijk naar de toekomst worden gemaakt.

10. Toekomstvisie

Door de vele ontwikkelingen ná het vaststellen van de Toekomstvisie 2035 in 2015 is het noodzakelijk deze te herijken.

11. Hybride werken

Een belangrijk onderdeel van de organisatieontwikkeling is het 'hybride werken'. De financiële behoefte voor de komende jaren is nog niet gekwantificeerd.

Belangrijkste (nog) niet te kwantificeren ontwikkelingen

1. Grondexploitatie Scheldeweg/Onderstal Hoogerheide

Met het vaststellen van de begrotingswijziging behorende bij de eerste kwartaalrapportage 2022 is voor €490.000 aan geplande opbrengsten uit de begroting 2022 gehaald. Het college heeft besloten om voor het totale gebied een integrale visie op te stellen met alle eigenaren. Als de visie door alle eigenaren akkoord bevonden is kan er een verdere planning worden opgesteld voor de ontwikkeling van het gebied. Hieruit volgt een (nieuw) te verwachten opbrengst alsmede een of meerdere jaartallen waarin we die winst verwachten. Na vaststelling van de nieuwe visie zullen de nieuwe te verwachten opbrengsten in het meerjarenperspectief verwerkt worden.

2. Onduidelijkheid rijksmiddelen na 2025

De meicirculaire en het regeerakkoord geven duidelijkheid aan gemeenten tot en met 2025. Diverse incidentele uitkeringen staan vooralsnog gepland tot en met 2025, maar lijken (vooralsnog) weg te vallen na 2025. Het kabinet heeft aangegeven niet over zijn eigen graf te willen regeren en (dus) (tot nu toe) geen toezeggingen gedaan over structurele middelen vanaf 2026. Het wegvallen van die geldstromen per 2026 brengt veel gemeenten in de problemen. De VNG en het Rijk zijn in gesprek over de toekomst van de financieringssystematiek en de situatie na 2025. We verwachten hier de komende jaren meer duidelijkheid over te krijgen. Vooralsnog hebben we rekening te houden met de situatie dat we vanaf 2026 minder geld ontvangen. Dat vormt een uitdaging voor het sluitend maken van de Programmabegroting 2023, jaarschijf 2026. Vooralsnog lijkt dat echter wel te lukken.

3. Indexering budgetsubsidies en contracten Sociaal Domein

Jaarlijks worden de budgetsubsidies en contracten in het Sociaal Domein op het gebied van leerlingenvervoer, Wmo, Jeugd en (jeugd)gezondheidszorg van de gemeente Woensdrecht geïndexeerd op basis van de inflatie van prijzen en loonstijging op basis van CAO ontwikkelingen. Op dit moment is er sprake van een hoge inflatie. Ook de loonstijgingen zijn fors. Vanuit de algemene uitkering krijgt de gemeente budget voor prijsstijgingen. Het risico is dat dit budget onvoldoende is om de werkelijke prijs- en looncompensatie te dekken.

4. Nieuwe contracten Wmo hulpmiddelen

De huidige contracten voor Wmo hulpmiddelen eindigen van rechtswege. Het huidige contract kent geen indexeringsregeling, waardoor de tarieven uitzonderlijk laag zijn. We verwachten een aanzienlijke stijging van de tarieven per 1 juli 2023 als het nieuwe contract ingaat.

5. Toename beroep op bijzondere bijstand en minimaregelingen

In 2021 en 2022 zien we het beroep op de bijzondere bijstand en minimaregelingen zoals de collectieve zorgverzekering voor minima toenemen. Door de inflatie is het steeds moeilijker voor mensen met de laagste inkomens om rond te komen. Het risico hiervan is een toename van het beroep op de bijzondere bijstand, minimaregelingen en de schuldhulpverlening.

6. Incidentele middelen Jeugd

De gemeente Woensdrecht heeft voor jeugdzorg incidenteel extra middelen ontvangen vanuit het Rijk. Op dit moment kunnen de extra kosten jeugd hieruit opgevangen worden, echter is er meerjarig een risico. Het aantal jeugdige dat gebruik maakt van jeugdzorg is gestegen in vergelijking met de eerste vier maanden van 2021 (197 in 2021 en 244 in 2022). Ook zitten een aantal jeugdigen in een zwaar landelijk transitie arrangement waarop de gemeente weinig tot geen invloed op heeft.

7. Toename peuteropvang

Voor de peuteropvang is een toename van het aantal peuters te zien, waardoor de verwachting is dat het huidige budget niet langer toereikend is.

8. Speelvoorzieningen

In mei 2021 is het beleids- en beheerplan speelvoorzieningen 2021-2024 vastgesteld. Het beleidsplan voorziet in het behoud van het huidige areaal aan speelvoorzieningen en de bijbehorende kwaliteits- en veiligheidsnormen. Het huidige budget is toereikend tot en met 2024. Daarna ontstaat een (theoretische) vervangingsopgave van speeltoestellen die binnen het huidige budget niet kan worden ondervangen. Door binnen beschikbare middelen de absoluut noodzakelijke vervangingen naar voren te halen, zowel als door onderhoud de levensduur te verlengen zal de opgave gereduceerd worden. Voor de restantopgave zal op termijn additionele financiering noodzakelijk zijn.

9. Risico op lagere legesinkomsten

De nieuwe Omgevingswet (ingangsdatum 1 januari 2023) en de Wet Kwaliteitsborging voor het bouwen hebben gevolgen voor de legesinkomsten. Er komen minder vergunningplichten, de huidige omgevingsvergunning wordt gesplitst in een 'technisch deel' en een 'ruimtelijk deel' en gemeenten mogen milieuleges gaan heffen. Gelijktijdig met de Omgevingswet treedt de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen in werking. Deze wet bewaakt de kwaliteit van ontwerp en uitvoering van bouwplannen. Een groot deel van het werk dat gemeenten nu uitvoeren, moet na inwerkingtreding van deze wet door aanvragers van omgevingsvergunningen worden gedaan. De nieuwe wetten zullen niet direct leiden tot minder werk omdat er vanuit inwoners en bureaus nog vele vragen zullen blijven over de benodigde vergunningen en meldingen eveneens behandeld moeten worden. Daar staan dan echter geen legesinkomsten tegenover.

10. Verwerkingscapaciteit Wmo

Sinds de invoering van het abonnementstarief Wmo in 2019 in combinatie met de vergrijzing binnen onze gemeente zien we een forse toename van het aantal cliënten dat gebruik maakt van de Wmo voorzieningen. De daarmee samenhangende uitgaven zijn daardoor de afgelopen jaren evenredig gestegen. Zo werd in 2018 nog voor € 3,6 miljoen en in 2021 voor bijna € 5 miljoen aan Wmo voorzieningen geïndiceerd door Wmo consulenten (ongewijzigd 4,25 fte).

Om de verwachte toename in cliëntaantallen te kunnen opvangen en het Beschermd Wonen in Woensdrecht zelfstandig uit te kunnen voeren (dit zit nu nog bij Centrumgemeente Bergen op Zoom) is het nodig om extra verwerkingscapaciteit op de Wmo aanvragen beschikbaar te stellen in de vorm van Wmo consulenten.

11. Opbrengsten zonneparken

Vanaf 2024 verwachten we (nog niet begrote) opbrengsten uit de zonneparken te ontvangen. Vanwege de huidige markt- en politieke omstandigheden (energiekosten, stikstofdebat) is echter nog niet duidelijk om welke bedragen dit zal gaan. De uiteindelijke opbrengst is van zeer veel verschillende factoren afhankelijk. Zodra er zicht is op concrete bedragen zullen we deze verwerken in een volgende Perspectievennota en/of Programmabegroting.

Bijlagen

A. Mutaties financieel perspectief 2022 naar programma en product

In voorgaande paragrafen zijn de financiële effecten mutaties 2022 per onderwerp toegelicht. Voor 2022 betreft dat slechts het effect van de meicirculaire 2022 en het effect van het collegewerkprogramma. In onderstaande tabel is hetzelfde (totaal) effect weergegeven maar dan uitgesplitst naar programma en product. Deze mutaties zullen verwerkt worden in het (voorstel voor) begrotingswijziging behorende bij de tweede kwartaalrapportage 2022.

Omschrijving	2022
Baten	
Programma 1 Sociaal Domein	€ 628.085
1.1 Sociale veerkracht	€ 7.003
1.3 Werk en Inkomen	€ 609.430
1.5 Zorg voor Jeugd	€ 11.652
Programma 5 Bestuurskracht	€ 1.283.254
5.05 Financiën	€ 1.283.254
Totaal Baten	€ 1.911.339
Lasten	
Programma 1 Sociaal Domein	€ -646.887
1.1 Sociale veerkracht	€ -10.000
1.3 Werk en Inkomen	€ -603.187
1.6 Gezondheid	€ -6.000
1.7 Onderwijs	€ -27.700
Programma 3 Leefomgeving	€ -191.000
3.2 Milieu & duurzaamheid	€ -191.000
Programma 5 Bestuurskracht	€ -65.440
5.02 Handhaving	€ -32.440
5.05 Financiën	€ -33.000
Totaal Lasten	€ -903.327
Eindtotaal (Effect op begrotingssaldo)	€ 1.008.012

B. Mutaties financieel perspectief 2023-2026 naar programma en product

In voorgaande paragrafen zijn de financiële effecten mutaties 2023-2026 per onderwerp toegelicht. Het betreft hier het meerjarige effect van de meicirculaire 2022 de effecten van het collegewerkprogramma en de effecten van de voorstellen van deze perspectievennota. In onderstaande tabel is hetzelfde (totaal) effect weergegeven maar dan uitgesplitst naar programma en product. Deze mutaties zullen (na vaststelling van de perspectievennota door de gemeenteraad) opgenomen worden in de later dit jaar vast te stellen Programmabegroting 2023-2026.

Omschrijving	2023	2024	2025	2026
Baten				
Programma 1 Sociaal Domein	€ -488.389	€ -479.801	€ -381.470	€ -383.235
1.1 Sociale veerkracht	€ -75.348	€ -72.750	€ -69.857	€ -68.504
1.3 Werk en Inkomen	€ -77.621	€ -71.631	€ -81.193	€ -86.311
1.4 Maatschappelijke ondersteuning	€ -22.848	€ -22.848	€ 82.152	€ 84.152
1.5 Zorg voor Jeugd	€ -312.572	€ -312.572	€ -312.572	€ -312.572
Programma 2 Ruimte	€ -97.588	€ -4.492	€ -4.506	€ -4.000
2.2 Grondbeleid	€ -93.588	€ -492	€ -506	
2.4 Sport en evenementen	€ -4.000	€ -4.000	€ -4.000	€ -4.000
Programma 3 Leefomgeving	€ -10.515	€ -10.515	€ -10.515	€ -10.515
3.3 Beheer openbaar gebied	€ -12.515	€ -12.515	€ -12.515	€ -12.515
3.4 Verkeer en Vervoer	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000
Programma 5 Bestuurskracht	€ 4.907.860	€ 6.234.159	€ 7.315.636	€ 3.905.874
5.05 Financiën	€ 4.907.860	€ 6.234.159	€ 7.315.636	€ 3.905.874
Totaal Baten	€ 4.311.368	€ 5.739.351	€ 6.919.145	€ 3.508.124
Lasten				
Programma 1 Sociaal Domein	€ -1.817.786	€ -1.898.934	€ -2.047.536	€ -2.010.742
1.1 Sociale veerkracht	€ -5.000	€ -5.000	€ -5.000	€ -5.000
1.3 Werk en Inkomen	€ -184.446	€ -187.602	€ -170.739	€ -177.376
1.4 Maatschappelijke ondersteuning	€ -843.380	€ -1.299.745	€ -1.485.891	€ -1.492.891
1.5 Zorg voor Jeugd	€ -666.168	€ -283.684	€ -268.444	€ -209.097
1.6 Gezondheid	€ -50.875	€ -54.197	€ -49.560	€ -58.219
1.7 Onderwijs	€ -67.917	€ -68.706	€ -67.902	€ -68.159
Programma 2 Ruimte	€ -1.435	€ -36.695	€ -36.688	€ -36.680
2.1 Ruimtelijke ordening en bouwzaken	€ -7.500	€ -7.500	€ -7.500	€ -7.500
2.2 Grondbeleid	€ 35.245	€ -15	€ -8	
2.4 Sport en evenementen	€ -29.180	€ -29.180	€ -29.180	€ -29.180
Programma 3 Leefomgeving	€ -154.996	€ -131.923	€ -137.529	€ -143.259
3.2 Milieu & duurzaamheid	€ -28.873	€ -30.800	€ -36.406	€ -42.136
3.3 Beheer openbaar gebied	€ -53.748	€ -28.748	€ -28.748	€ -28.748
3.4 Verkeer en Vervoer	€ -35.000	€ -35.000	€ -35.000	€ -35.000
3.5 Monumenten en Cultuur	€ -100	€ -100	€ -100	€ -100
3.7 Gemeentelijke gebouwen en accommodaties	€ -37.275	€ -37.275	€ -37.275	€ -37.275
Programma 4 Economie	€ -97.386	€ -98.086	€ -102.786	€ -113.586
4.1 Werkgelegenheid	€ -18.886	€ -18.886	€ -18.886	€ -18.886
4.2 Middenstand en winkelgebieden	€ -3.900	€ -3.900	€ -3.900	€ -3.900
4.4 Afvalinzameling	€ -74.600	€ -75.300	€ -80.000	€ -90.800
Programma 5 Bestuurskracht	€ -2.090.161	€ -2.099.822	€ -2.159.079	€ -1.461.907
5.01 Openbare orde en veiligheid	€ 4.430	€ -6.723	€ -12.654	€ -54.192
5.02 Handhaving	€ -51.348	€ -52.386	€ -55.404	€ -58.489
5.04 Samenwerking en besturen	€ -37.668	€ -39.740	€ -40.419	€ -42.652
5.05 Financiën	€ -915.118	€ -905.767	€ -947.396	€ -207.368
5.07 Informatievoorziening en automatisering	€ -4.606	€ -4.242	€ -4.242	€ -4.242
5.08 Overhead	€ -1.077.501	€ -1.082.614	€ -1.090.614	€ -1.086.614
5.09 Personeel en organisatie	€ -8.350	€ -8.350	€ -8.350	€ -8.350
Totaal Lasten	€ -4.161.764	€ -4.265.460	€ -4.483.618	€ -3.766.174
Eindtotaal (Effect op begrotingssaldo)	€ 149.604	€ 1.473.891	€ 2.435.527	€ -258.050